

حقوق بین الملل عمومی

باب چهارم جامعه ملل

جامعه ملل عبارت است از اجتماع عدّه غیر محدودی از دول و موسساتی که اهلیت و شخصیت حقوق بین الملل را دارا هستند برای تشویق و تشیید تعاون بین ملل متقدمه و بر قراری بنیان عدالت در عالم و تضمین صلح و آسایش ملل . قسمت اول عهدنامه ورسای تا فصل ۲۶ متعلق باین مؤسسه بوده و این قسمت از عهدنامه را اساساً یا میثاق جامعه نامیده اند .

جامعه ملل جزو مؤسسات بین المللی محسوب و دارای اهلیت و شخصیت حقوق بین الملل است و وسایل مقرر و اجرا و بودجه مخصوص و حق اتخاذ تصمیم را داراست و برای محترم داشتن تصمیمات خود میتواند قوای سربازی در اختیار خود داشته باشد .

شرکت عدّه از دول متقدمه در تأسیس چنین مؤسسه دارای اهمیت زیاد است زیرا این اقدام میرساند که آنها متوجه این نکته اساسی شده اند که بطور متقابل تحت نفوذ و اختیار یکدیگر قرار گرفته و نمیتوانند منفرداً در عالم زیست نمایند .

اصول تشکیلات جامعه ملل

جامعه ملل دارای دو نوع عضو است : اعضاء مؤسسه و اعضائی که بعدها بضمیت پذیرفته میشوند . اعضاء مؤسسه عبارتند از بیست و نه دولت اعضاء کنند عهدنامه ورسای و سیزده دولی که در ضمیمه اساسنامه نامهای آنها قید گردیده است . برای اینکه دول اخیره جزو اعضاء مؤسسه محسوب شوند باید در ظرف دو ماه اول اجرای اساسنامه قبولی مقررات آنها بسایر اعضاء جامعه اطلاع دهند .

تربیب شناسائی حکومت جدید

همان ترتیباتی که در شناسائی دول جدیده معمولاً رعایت میشود در شناسائی حکومت های جدیده نیز مرعی خواهد بود یعنی شناسائی حکومت جدید یا بطور صریح یا ضمنی یا بطور اجتماعی یا انفرادی بعمل می آید .

اثار شناسی

اثار شناسائی يك حکومت جدید بر قرار نمودن روابط سیاسی و انعقاد قرار داد با آن حکومت بوده ولی مستلزم این نیست که دولتی که آن شناسائی را بعمل آورده است عادات و قوانین ملتی را که تحت اقتدار آن حکومت قرار گرفته است پذیرفته و حاضر است آنها را در کشور خود بموقع اجرا گذارد چنانکه حکومت جماهیر شوروی از دولت فرانسه استرداد سفاین تجارتی روس را که به بنادر آن دولت پناهنده شده بودند به اتکالی حکم ۲۶ ژانویه ۱۹۱۸ که سفاین تجارتی را در آن کشور ملی نموده بود تقاضا کرد و محاکم فرانسه این تقاضا را چون برخلاف اصل مالکیت که در آن کشور برقرار می باشد تشخیص داد رد نمود .

نتایج حاصله از تغییر حکومت

تغییر حکومت اثری در عهدود یکی حکومت های سابق منقذ نموده بودند نداشته و حکومت جدید باید آن عهدود را واجب الرعايه بداند ولی عادت بر این جاری است که حکومت جدید رسماً اظهار دارد که احترام و اجرای عهدود موجوده را تضمین مینماید و این اقدام فقط برای جلب توجه سایر حکومت ها و تشویق آنها تریب شناسائی بعمل می آید چنانکه ناپلئون سوم امپراطور فرانسه در موقع جلوس بتحت سلطنت چنین اقدامی بعمل آورد

میباشد. بلاوه يك موسسه قضائی موسوم پدیوان دائمی داوری بین المللی و کمیسیونها و موسسات فنی نیز تأسیس نموده است.

مجمع عمومی

مجمع مرکب از نمایندگان اعضاء جامعه بوده و هر يك از اعضا دارای يك رأی و بیش از سه نماینده نمی تواند داشته باشد. مجمع همه ساله مرتباً اوایل دوشنبه ماه سپتامبر و لدی الاقتضا بطور فوق العاده در ایامی که خود یا شوری مقرر داشته در مرکز جامعه یا در نقطه دیگری که تعیین شده منعقد میگردد.

شوری

شوری مرکب از ۱۴ عضو است که ۵ نفر آنها که نمایندگان دول معظمه هستند عضو دائمی و ۹ نفر دیگر را مجمع برای مدت محدودی انتخاب مینماید. با تصویب اکثریت مجمع شورا می تواند بر تعداد اعضاء دائمی خود بیفزاید.

اعضاء جامعه که نماینده در شورا ندارند در مواردی که موضوعی در آن موسسه مطرح شود که مربوط به منافع آنها باشد دعوت با ازام نماینده به آن موسسه می گردند.

ریاست شورا متناوب بوده و هر يك از نمایندگان دولی که در آن موسسه عضویت دارند با رعایت ترتیب حروف تهجی نامهای دول آن ریاست را عهده دار می گردند.

اعضائی که دارای عضویت شورا میباشند نمیتوانند بیش از يك نماینده به آن موسسه اعزام دارند و دارای يك رأی هستند.

شورا هر ۳ ماه یکمرتبه و بلاوه در موارد فوق العاده در مرکز جامعه یا در محل دیگری که تعیین میشود جلسات خود را منعقد مینماید.

اصولاً تصمیمات مجمع و شورا باید با اتفاق آراء اجزاء حاضر در جلسه اتخاذ شود ولی در مسائل راجحه

کلیه دول و دومی نیونها (مستعمرات نیمه مستقل انگلیس) و مستعمراتی که دارای استقلال اداری باشند یا رعایت دو شرط ذیل میتوانند عضویت جامعه را مارا گردند:

اولاً - عضویت آنها را دو نالت اعضاء جامعه تصویب کنند.

ثانیاً - تضمینات حقیقی بدهند که از روی صمیمیت تعهدات بین المللی خود را محجری داشته و مقررات جامعه ملل را در موضوع قوای بری و بحری خود محترم و واجب الرعايه بدانند.

دولی که بعداً عضویت جامعه ملل را دارا گردیده اند عبارت است از اطریش و آلمان و بلغارستان و مجارستان و ایرلاند و حبشه و سندمیک Saint Domingue مصر و ترکیه.

خروج و اخراج از جامعه ملل

هر عضوی میتواند از عضویت جامعه ملل استعفا دهد مشروط بر اینکه دو سال قبل سایر اعضا را از اراده خود مستحضر و در تاریخ خروج از عهده انجام کلیه تعهدات بین المللی و تعهدات راجحه با اساسنامه بر آورده باشد. بلاوه کلیه اعضائی که از قبول اصلاحات وارده با اساسنامه امتناع ورزند مستعفی محسوب میشوند.

عضوی را که یکی از تعهدات ناشی از اساسنامه را نقض کرده باشد میتوان از عضویت جامعه اخراج نمود. اخراج عضو جامعه باید به اتفاق آراء در شورا تصویب شود.

مؤسسات جامعه ملل

جامعه ملل وظایف خود را بوسیله يك مجمع عمومی و يك شورا انجام داده و موسسه موسوم بدارالانشاء دائمی به دو موسسه فوق در انجام وظایف محوله معاضدت می نماید.

لذا جامعه ملل دارای دو موسسه سیاسی یعنی مجمع عمومی و شورا و يك موسسه اداری یعنی دارالانشاء دائمی

باصل رسیدگی و تعیین اعضاء کمیسیونهای بازرسی اکثریت
رأی اعضا حاضر کافی خواهد بود .

دارالانشاء دائمی

در مرکز جامعه مؤسسه بنام دارالانشاء دائمی
تأسیس گردیده و در رأس آن یکنفر رئیس و یکنفر
معاون و دو نفر نایب رئیس قرار گرفته اند، اولین رئیس
دارالانشاء در عهد نامه ورسای مین و سرجامس اریک در و من
منشی خصوصی وزیر امور خارجه انگلیس باین سمت انتخاب
گردید و برای آتیه مقرر شد که رئیس انشا را شوروی با
تصویب اکثریت مجمع انتخاب نماید .

انتخاب اعضاء دارالانشاء با تصویب شوروی بعهده
رئیس آن مؤسسه محول گردیده است .
از تاریخ تأسیس جامعه ملل کلیه ادارات اتحادهای
بین المللی که سابقاً تأسیس یافته بود تحت ریاست جامعه
قرار گرفته است .

وظایف مؤسسات سه گانه جامعه ملل

وظایف دارالانشاء بطور روشن مقرر گردیده و
بمنزله معاون و قوه مجریه مجمع و شوروی است و تنظیم
سورت مجالس و اجرای امور اداری بان مؤسسه محول
گردیده است . گارهایی را که در جلسات شوروی و مجمع
باید مطرح شود مهیا نموده و اجرای تصمیمات متخذه را
تعقیب مینماید و بین شوروی و مجمع و جامعه ملل و اعضاء
آن مؤسسه و دولی که عضویت جامعه را دارا نیستند واسطه
و رابطه میباشد .

برای اجرای وظایف محوله دارالانشاء دائمی به
ده اداره ذیل منقسم گردیده است :

۱- اداره کمیسیون های اداری (کمیسیون اداری
داقتریک) و آیتها تحت ریاست یک نفر از اجماع
نبروز .

۲- اداره اقتصادی و مالی تحت ریاست یک نفر
انگلیسی .

۳- اداره قضائی تحت ریاست یک نفر هلندی .

۴- اداره سیاسی تحت ریاست یک نفر فرانسوی

۵- اداره خلع سلاح تحت ریاست یک نفر
ایتالیائی .

۶- اداره قیومت ها تحت ریاست یک نفر از
اتباع سویس .

۷- اداره بهداری تحت ریاست یک نفر از
لهستانی .

۸- اداره حمل و نقل تحت ریاست یک نفر
ایتالیائی .

۹- اداره اطلاعات تحت ریاست یک نفر
فرانسوی .

۱۰- اداره مسائل اجتماعی تحت ریاست یک نفر
انگلیسی .

وضعیت و وظایف مجمع و شوروی قدری مبهم بوده
و اساسنامه در این موضوع سکوت اختیار کرده است .
اولین مجمع عمومی که در ماه نوامبر ۱۹۲۰ در ژنوم مقصد
گردید حل این موضوع را بکمیسیون اول خود را گذار
نمود و کمیسیون مذکور مؤسسات سه گانه جامعه را بطریق
ذیل تعریف و توصیف مینماید :

اساس و مبدأ و منشأ جامعه ملل را اعضاء آن تشکیل
داده اند .

مجمع عمومی یک اقتدار عالی حکمران ولی متناوب
و غیر دائمی است و شوروی یک پارلمان دائمی را تشکیل
میدهد و دارالانشاء مؤسسه اجرایی دائمی جامعه است .
بنا بر پیشنهاد کمیسیون تصمیمات ذیل در آن
موضوع اتخاذ گردید .

اولا شوروی و مجمع هر یک اختیارات و تکالیف مخصوصه دارا
بوده و هیچیک از این دو مؤسسه حق تسویه امری را که بموجب
عهد و اساسنامه دخالت در آن بموسسه دیگر واگذار
شده است ندارد .

ثانیا بنا بر مقررات اساسنامه اعضاء شوروی و مجمع
تصمیمات خود را بنمایندگی از طرف ریاست متبوعه آنها
نموده و رأی آنها مفهوم دیگری نمیتواند داشته باشد .

حکمرانی دول عضو جامعه کاملاً برقرار مانده و هر چند
اعضاء آن بر عایت بعضی قوانین که از طرف آن موسسه
وضع میشود مکلف و متعهد گردیده اند ولی برای تضمین
اجرای این تعهد هیچ نوع قوه بین المللی باختیار جامعه
گذارده نشده است .

ترتیبات مقررہ برای برقراری صلح

تدابیری که برای برقراری صلح اتخاذ شده بر سه
قسم است .

اولاً محدود نمودن تجهیزات .

ثانیاً تعهد احترام و تضمین متقابل .

ثالثاً حل اختلاف بطریق صحیح

اولاً محدود نمودن تجهیزات

تجهیزات ملی بحد اقلی که حفظ و حراست ملت
ایجاب نماید با رعایت وضعیت جغرافیائی هر کشوری باید
تقلیل یابد . ترتیب و نقشه تقلیل تجهیزات را شوری تهیه
نموده و برای استحضار و تصمیم دول ارسال خواهد داشت
و پس از آنکه پذیرفته گردید بدون رضایت شوری تجاوز
از آن غیر ممکن خواهد بود و هر ده سال تجدید نظر در
آن بعمل خواهد آمد .

راجع بکارخانه های خصوصی اسلحه و مهمات جنگی
شوری موظف است که با رعایت احتیاجات اعضاء جامعه
که فاقدان قبیل کارخانه میباشد ترتیبات مقتضیه را
مقرر دارد .

اعضاء جامعه متعهد میشوند که با کمال صداقت و
راستی اطلاعات را جمه بمیزان تجهیزات ویر گرام لشگری
و بحری خود را با وضعیت صنایعی که در آن کشور ممکن
است در موقع جنگ مورد استفاده سر بازی واقع شود به
یکدیگر بدهند .

یک کمیسیون دائمی در جامعه تشکیل یافته و بشورا
عقیده خود را راجع با اجرای مطالبی که در فوق مذکور
گردید و بطور کلی در موضوع امور لشگری و بحری
اظهار میدارد .

ثالثاً شوری هفت ساله گزارشی از اعمال انجام یافته
به جمع تقدیم خواهد نمود .

مقر جامعه ملل

مقر جامعه ملل شهر ژنو بوده و شوری لدی الاقتصا
تغییر آنرا میتواند مقرر دارد .

وظیفه جامعه ملل

دو نظریه در موضوع جامعه ملل در موقع انعقاد
عهدنامه صلح و رسای اظهار میگردد بموجب یکی جامعه
ملل بمنزله اتحاد دائمی است که در آن دول متحده حق
حکمرانی خود را محفوظ داشته و فقط در موارد یکه
دولتی برخلاف قوانین بین المللی که از طرف آنها مقرر
شده اقدامی بعمل آورد .

برای ممانعت و جلوگیری از دولت متجاوز با
یکدیگر معاوضت خواهند نمود و بموجب نظریه مرکز
جامعه ملل دولتی ها است مافوق سایر دول متحده و دارای
قوه مقننه و قوه اجرائیه متکی بر یک قشون بین المللی و
حق حکمرانی واقعی بوده میتواند قوانین بین المللی وضع
و مقررات مشترک متخذ را نسبت بهر یک از دول بموقع
اجرا گذارد .

نتیجه این نظریه تقلیل یافتن و بلکه معدوم شدن
حق حکمرانی دولی است که عضویت این موسسه را قبول
نموده اند .

بین این دو نظریه عهدنامه و رسای ترتیب متوسطی
را اتخاذ نموده و موافق نظریه دوم قلاً جامعه ملل یک
موسسه سیاسی است دارای شخصیت حقوقی و وظیفه آن
فقط تضمین و برقراری صلح است در عالم برسبیل اتخاذ
تدابیر مقتضیه بلکه برقرار نمودن عدالت و احترام عهود
و اجرای قیومت در باره مللی که رشد اداره کردن خود
را دارا نیستند و تحت توجه مخصوص خود قرار دادن
بعضی مسائل اساسی و بالاخره اجرای وظایف عدیته که
بموجب عهدنامه و رسای به آن موسسه محول گردیده
از وظایف آن موسسه است و نیز موافق نظریه اول